

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 607/2012-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2012 prerokoval vyhlásenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrené prostredníctvom jeho predsedu Š. H. o odmietnutí sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky J. H., S. K. a L. M. pre ich predpojatosť v rozhodovaní vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 244/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky J. H., S. K. a L. M. nie sú v y l ú č e n í z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 244/2012.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 27. septembra 2012 doručené vyhlásenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „účastník konania“) vyjadrené prostredníctvom jeho predsedu Š. H., ktorým namieta predpojatosť sudcov ústavného súdu J. H., S. K. a L. M. podľa § 28 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o ústavnom súde“) vo veci sťažnosti obchodnej spoločnosti K., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces a prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 17/2011 z 12. mája 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 Cob 283/2011-341 z 10. novembra 2011, vedenej pod sp. zn. II. ÚS 244/2012.

Sťažnosť sťažovateľky bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na obdobie od 1. marca 2011 až do 28. februára 2012 (ďalej len „rozvrh práce“) pridelená na prerokovanie a rozhodnutie druhému senátu ústavného súdu, ktorý ju v rozsahu uvedenom v uznesení č. k. II. ÚS 244/2012-38 z 10. júla 2012 prijal na ďalšie konanie.

1. Účastník konania v rámci uplatnenej námietky predpojatosti okrem iného uviedol dôvody vylúčenia sudcu J. H.:

«... zotrúvanie tohto sudcu na Ústavnom súde je protiprávnym stavom. Žiadny sudca nemôže obliekať sudcovský talár, ak bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin - a to bez ohľadu na to, že evidentne bolo jeho odsúdenie zahladené...»

Odmietavý postoj a kritiku JUDr. H. s požiadavkou, aby sa vzdal funkcie sudcu vyjadril JUDr. Š. H., predseda Najvyššieho súdu verejne (viackrát bol publikovaný v rôznych médiách, vrátane výrokov, ako napr. „Pán H. by so svojím odpisom nemohol riadiť ani križovatku, je to neuveriteľná kariéra, že z odsúdeného, dokonca za trestný čin neplatenia dane, je dnes sudca najvýznamnejšieho orgánu súdnej moci...“

Tieto výroky nepochybné vnímal aj JUDr. H. a vytvoril si vo vzťahu k JUDr. Š. H. odmietavý postoj. Nemožno vylúčiť, že ten postoj je nepriateľský, až neprajný. Takýto vzťah ho však diskvalifikuje z účasti na predmetnom konaní a rozhodovaní vzhľadom na jeho pomer k Najvyššiemu súdu ako k účastníkovi konania a k osobe JUDr. Š. H., ako k osobe zástupcu účastníka konania.»

2. Vo vzťahu ku všetkým trom sudcom druhého senátu prezentoval účastník konania tieto dôvody ich vylúčenia z rozhodovania v predmetnej veci:

„Ďalším dôvodom vznesenia námietky predpojatosti voči sudcom Ústavného súdu J. H., S. K. a L. M. vzhľadom na ich pomer (zjavne nepriateľský vzťah) k Najvyššiemu súdu ako k účastníkovi konania a k jeho (štatutárnemu) zástupcovi je strata ich odbornej spôsobilosti na výkon funkcie sudcu Ústavného súdu, jej prejavom je svojvoľné rozhodnutie o zodpovednosti Najvyššieho súdu za zbytočné prieťahy v konaní a o porušení práva účastníka konania na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom pred Ústavným súdom pod sp. zn. II. US 452/2010-125, keď v náleze z 8. decembra 2011 senát Ústavného súdu v zložení J. H., S. K. a L. M. zjavne v rozpore so zákonom rozhodol, že Najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 porušil čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby...

Zo zberného spisu vzťahujúceho sa k trestnej veci sp. zn. 1 Tost 39/2010 vyplýva, že zo strany príslušného Najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby a že rozhodovanie o sťažovateľovej žiadosti bolo rýchle a že rozhodnutie bolo písomne vyhotovené a expedované v lehote ustanovenej zákonom...

V rozpore so zistenými skutočnosťami druhý senát Najvyššieho súdu rozhodol, že nielen špecializovaný trestný súd, ale aj Najvyšší súd porušili čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby. O to paradoxnejšie vyznieva odôvodnenie nálezu Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 452/2010-125 k namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru a zodpovednosti Najvyššieho súdu za údajne pomalé rozhodnutie o zákonnosti väzby...“

Navrhovateľ v ďalšej časti podania podrobne rozoberá chronológiu postupu konajúcich súdov v konaní o väzbe a predkladá analýzu a výklad príslušných zákonov týkajúcich sa tejto súdnej agendy a v závere uvádza:

«Najvyšší súd rešpektuje rozhodnutia Ústavného súdu, nemôže však akceptovať také svojvoľné a nezákonné rozhodnutie, akým je nález Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 452/2010 z 8. decembra 2011 najmä bod 2. výroku (str. 3) a jeho „odôvodnenie“ (str. 22 a 23), keďže k údajnému nesprávne úradnému postupu (nevykonaniu úkonu v zákonom ustanovenej lehote), ktorý mal spôsobiť, tak ako to tvrdí druhý senát Ústavného súdu, prietahy v konaní v skutočnosti nedošlo...»

• Cielom inštitútu vylúčenia sudcu je zabezpečenie realizácie práva účastníkov konania na spravodlivé súdne konanie a na subjektívne a objektívne nestranný súd. Okolnosti uvedené vo vzťahu k sudcom Ústavného súdu J. H., S. K. a L. M. odôvodňujú vznik pochybností nielen o ich nepredpojatosti voči Najvyššiemu súdu ako účastníkovi konania a voči Š. H. ako zástupcovi účastníka konania, ale aj o ich odbornej spôsobilosti vykonávať funkciu sudcu Ústavného súdu. Stará zásada rímskeho práva iura novit euria hovorí, že súd pozná právo. Poznajú ho ale aj členovia druhého senátu Ústavného súdu?...

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto navrhuje vylúčiť sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky J. H., S. K. a L. M. z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pred Ústavným súdom pod sp. zn. II. US 244/2012 z dôvodu ich predpojatosti voči Najvyššiemu súdu ako účastníkovi konania a voči Š. H. ako zástupcovi účastníka tohto konania.»

3. K vyhláseniu o predpojatosti sa listami z 12. októbra 2012 vyjadrili sudcovia ústavného súdu L. M., J. H. a S. K., v ktorých okrem iného uviedli, že podstata námietok predpojatosti vo vzťahu k ich osobám spočíva v spôsobe ich rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 452/2010, pričom poukázali na obsah ustanovenia § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (aplikovateľného v konaní pred ústavným súdom na základe ustanovenia § 31a zákona o ústavnom súde), podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní o prerokováanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. V závere vyjadrenia teda uzavreli, že ako dôvody na ich vylúčenie účastník konania uviedol spôsob ich rozhodovania v inej veci,

preto tieto námietky predpojatosti treba považovať za nedôvodné. Súčasne vyhlásili, že sa v predmetnej veci účastníka konania necítia byť predpojatí ani pre pomer k veci, ani pre pomer k účastníkom konania a ani k právnenému zástupcovi.

Sudca JUDr. J. H. navyše k námietke týkajúcej sa iba jeho osoby uviedol, že námietky týkajúce sa jeho zotrvania vo funkcii sudcu ústavného súdu sú irelevantné, pretože jeho mandát nebol žiadnym postupom príslušných orgánov štátu dotknutý, vie sa vyrovnáť aj s prehnane tvrdou kritikou a tiež, že predseda najvyššieho súdu nie je účastníkom konania.

II.

1. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje.

Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje tretí senát, ak ide o sudcov druhého senátu.

2. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia

a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00).

Objektívna nestrannosť sa nikdy neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade teda platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Objektívna nestrannosť sudcu je založená na vonkajších prejavoch previazanosti sudcu s prerokúvaným prípadom či jeho vzťahom k účastníkom (resp. vedľajším účastníkom) konania (m. m. I. ÚS 352/2010).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

3. Sudcovia ústavného súdu L. M., J. H. a S. K. vo svojich vyjadreniach uviedli, že námietku predpojatosti uplatnenú účastníkom konania považujú za nedôvodnú a že vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 244/2012 sú pripravení rozhodovať objektívne a nestranne.

4. Účastník konania námietku zaujatosti vo vzťahu k osobám všetkých troch označených sudcov ústavného súdu odôvodnil okolnosťami spočívajúcimi v spôsobe ich rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 452/2010 a v prípade sudcu JUDr. J. H. aj z dôvodov týkajúcich sa vzťahu predsedu najvyššieho súdu k nemu.

5. Čo sa týka prvej námietky, pri jej posúdení treba vychádzať z právnej úpravy obsiahnutej v § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku („Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach“), podľa ktorej tieto účastníkom konania prezentované dôvody, o ktoré opiera spochybnenie nezaujatosti označených sudcov ústavného súdu,

jednoznačne spadajú do rámca negatívne vymedzených okolností, na ktoré konajúci súd pri rozhodovaní o vylúčení sudcu neprihliada.

Navyše, formulovaná námietka predpojatosti uvedených sudcov voči najvyššiemu súdu ako ústavnému orgánu súdnej moci, teda nie predpojatosti vo vzťahu ku konkrétnemu sudcovi, ktorý v jeho mene rozhoduje ako zákonný sudca a ktorého rozhodovanie následne posudzuje ústavný súd v tej-ktorej veci, sa javí logicky neuchopiteľnou, teda vo svojej podstate iracionálnou.

6. Obsah námietok vznesených iba voči sudcovi J. H. je prezentáciou osobných postojov predsedu najvyššieho súdu k jeho osobe. Ústavný súd už v rovnakých súvislostiach viackrát zaujal stanovisko, že nemôžu obstať námietky predpojatosti vznesené predsedom najvyššieho súdu, ktoré sa týkajú výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu, pretože osoba predsedu najvyššieho súdu nie je účastníkom pôvodného pred ústavným súdom napadnutého konania, nebol ani členom senátu, ktorý v danom konaní rozhodoval, a nepoukázal na také skutočnosti, ktoré potenciálne mohli nejakým spôsobom súvisieť s predpojatosťou sudcov ústavného súdu vo veci ústavného prieskumu postupu najvyššieho súdu. V takýchto prípadoch ústavný súd nepripustil námietky predpojatosti podobného charakteru (napr. I. ÚS 223/2012, III. ÚS 30/2012, III. ÚS 560/2011, III. ÚS 501/2011).

7. Vychádzajúc z uvedeného záverov III. senát ústavného súdu konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu uvedených sudcov z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 244/2012. Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu J. H., S. K. a L. M. nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 244/2012.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2012